

UPPFOSTRINGSVERKET, n. sing. def. Allt hvad som angår ungdomens uppfostran i ett land, med dithörande offentliga anstalter.

UPPFOSTRARE, m. 5. — **ARINNA**, f. 1. Person, hvars kall är att uppfostra ungdom.

UPPFRISKA, v. a. 1. 1) Göra friskare, stärka, lifva, vederqicka. *Regnet har u-t luften, marken. U. blommor genom begjutning med kallt vatten. Detta glas vin har mycket u-t mig.* (Fig.) *U. minnet af något, förnya och stärka &c. U. ens mod, ifver, lifva &c.* — Äfv. *Friska upp.* — 2) (mål.) Åt en äldre målning gifva ny glans. — *U. sig, v. t.* Förfriska sig, vederqicka sig. — *Uppfriskande*, n. 4. o. *Uppfriskning*, f. 2.

UPPFRÅSA, v. n. 2. Se *Fråsa upp.* — *Uppfråsnig*, f. 2.

UPPFRÄTA, v. a. 2. Förstöra, tillintetgöra genom frätning. *Skedvattnet har u-tt huden.* — Äfv. *Fräta upp.* — *Uppfrätande*, n. 4. o. *Uppfrätning*, f. 2.

UPPFYLLA, v. a. 2. 1) Alldeles fylla. *U. ett rum med möbler. Föröker eder och u-ller jorden.* (Fig.) *U. ens plats, se Fylla ens plats. U. ens behof, förse någon med allt hvad han behöfver. U. bristen, se Fylla bristen.* — Äfv. *Fylla upp.* — 2) (fig.) Fullborda, förverkliga, fullgöra, tillfredsställa. *U. ett löfte, låta det gå i fullbordan. U. lagen, iakttaga dess bud. U. sin pligt, skyldighet. U. ens förväntan, hopp, önskan. U. ens spådom, göra den till sanning, låta den gå i fullbordan.* — *U-s*, v. d. Gå i fullbordan. — *U-nde*, n. 4.

UPPFYLLELSE, f. 5. Fullgörande, fullbordan, förverkligande, tillfredsställande. *U. af pligt, af ens önskan.*

UPPFÅNGA, v. a. 1. 1) Uppsnapa eller öfverraska och fånga. *U. en fiendlig trupp.* — Äfv. *Fånga upp.* — 2) (fig.) a) Uppsnapa. *Han u-de ett ord, som i ett obehärdigt ögonblick undföll henne.* — b) På sin yta emottaga ämnen, som der afsätta sig. *Väggarne af skorstensröret u. rök. U. en gas, leda den in i en reservoär.* — *Uppfångande*, n. 4. o. *Uppfångning*, f. 2.

UPPFÄRGA, v. a. 1. Genom omfärgning gifva nytt utseende. — Äfv. *Färga upp.* — *Uppfärgande*, n. 4. o. *Uppfärgning*, f. 2.

UPPFÄSTA, v. a. 1. o. 2. Vika, lyfta, höja eller sätta upp och fästa. *U. svansen på en häst. U. en hårsläta med en nål. U. en klädning, upprika nedra kanten deraf och fästa den. U. en hatt, upprika och fästa dess brätten.* — Äfv. *Fästa upp.* — *Uppfästade*, n. 4. o. *Uppfästning*, f. 2.

UPPFÖDA, v. a. 2. 1) Gifva näring och vård åt barn eller djurs ungar, tills de växt upp. *U. friska barn. U. kreatur.* — 2) (fig.) Se *Uppfostra. U. sina barn i gudsfruktan.* — Äfv. för begge bem. *Föda upp.* — *Uppfödd*, part. pass. *Tarstigt u. (Fig.) Vål, illa u., väl, illa uppfostrad.* — *Uppfödande*, n. 4.

UPPFÖR, uppför, prep. Betecknar rörelse: a) Uppåt en brant, sluttande yta. *Gå u. trappan. Klättra u. berget.* — b) Uppåt en flod, ett strömdrag, o. s. v. *Ro, segla u. floden.* — *Adv.* Se *Uppföre.*

UPPFÖRA, v. a. 2. 1) Föra, forsla upp till högre plats. *Låta u. ved ifrån hamnen. U. något på vinden.* — Äfv. *Föra upp.* — 2) Uppbygga, uppressa, uppställa. *U. en byggnad, ett hus, en mur. U. en ställning, en läktare.* —

Äfv. *Föra upp.* — 3) Gifva något slags offentlig föreställning. *U. en teaterpjäs, ett spektakel, en tragedi, en komedi, en konsert.* — 4) Uppskrifva, anteckna. *U. något i räkning. U. någon på förslag till en syssla. Blifva u-förd på listan, på stat.* — Äfv. *Föra upp.* — *U. sig, v. r.* Bete sig i sitt handlingsätt, i sitt bemötande. *U. sig väl, illa. Han uppför sig bra besynnerligt. Han uppför sig så, att han vinner allas bifall. Han har uppfört sig illa emot mig, illa bemött mig.* — *Syn.* Bete sig, Handla, Förfara, Förhålla sig.

UPPFÖRANDE, n. 4. 1) Handlingen, då något uppföres. Jfr. *Uppföra*, alla bem. *Varors u. från hamnen. En byggnads u. U. af ett skådespel. Hans u. på förslaget mötte hinder. U. i räkning.* — 2) Handlingsätt i sedligt afseende. *Godt, dåligt u.* — *Syn.* Beteende, Förhållande, Förfarande. — 3) Bemötande. *Hans u. mot mig förtjenar all min tacksamhet. Hennes elaka u. mot systemen.*

UPPFÖRE, uppföre ell. uppföre, adv. a) Uppåt (i samma mening som *Uppför*). *Gå, klättra u. Segla u.* — b) I riktning åt öfra ändan af ett föremål. *Skrifva u.* — c) Uppåt kroppen. *Ett kräkmedel agerar u., verkar kräkning. Uppföre och utföre ell. upp- och utföre. Medicamentet drifver både upp- och utföre, verkar både kräkning och afföring.* — *Prep.* Se *Uppför. Elfven u.*

UPPFÖRING, f. 2. Se *Uppförande*, bem. 1. **UPPFÖRSEL**, uppför'srl. m. sing. Uppförande (varors o. d.), uppforsling.

UPPFÖSA, v. a. 2. Fösa, drifva, mota upp. — *Uppfösande*, n. 4. o. *Uppfösning*, f. 2.

UPPGÅPA, v. n. 1. 1) Gapa vidt upp. — 2) (fig.) Öppna sig vidt; hafva bred, vid öppning. — Äfv. *Gapa upp.*

UPPGIFNING, f. 2. Se *Uppgiftvande*.

UPPGIFT, f. 5. 1) Meddelande i afsigt att upplysa, underrätta eller blott berättelsevis; angifvande (till myndighet, förman, husbonde eller för allmänheten), af händelse, förhållande, eller af sådant, för hvilket man är skyldig att redogöra. *U. till mantalsskrifningen, till tullen. Falsk u. Hans u. är ej riktig. Enligt hans u. Dessa u-er stämma ej öfverens. Jag vill meddela några allmänna u-er. Historiska, ekonomiska u-er.* — 2) *U. af en fästning* o. s. v., dess öfverlemnande till fienden. — 3) Något, som hör göras, förfärdigas, verkställas. *Delta blir en svår u. för honom.* — 4) (mat.) Fordran att af gifna storheter, enligt vissa föreskrifna vilkor, finna något förut obekant. — *Syn.* Problem.

UPPGIFVA, v. a. 3. (böjes som *Gifva*) 1) Gifva ifrån sig. *U. ett högt rop. U. andan, dö.* — 2) Öfverlemnna, afstå, afsäga sig. *U. en fästning. U. all sin egendom till sina borgennärer. U. alla anspråk.* (Fig.) *U. allt hopp, afstå från &c. U. ett gärde, öppna det till bete för kreaturen.* (Fig. sam.) *Gärdet är u-vel, allt är till spillo gifvet.* — 3) Meddela i afsigt att upplysa, underrätta, eller blott berättelsevis; angifva (till myndighet, förman, husbonde) något, för hvilket man är skyldig att göra redo. *U. ett medel, en utväg. Jag kan ej u. rätta orsaken. Plinius u-vel, att . . . Han anmanades af domhafvanden att u. sina lefnadsomständigheter.* — 4) Lemna en uppgift till lösning. Jfr. *Uppgift*, bem. 3 o. 4. *U. en gåta. en fråga, ett problem.* — För bem. 1, 2, 3 säges äfv. *Gifva upp.* — *U-s*, v. dep. Duka under (af